

О. М. Ковалюк
магістр з управління навчальним закладом, здобувач
Житомирського державного університету імені Івана
Франка
e-mail: OksanaKovaluk@ukr.net

Технологічний аспект у діяльності освітнього закладу

У статті розглянуто суть поняття «технології» та їх використання у діяльності освітнього закладу. Обґрунтовано доцільність використання управлінських технологій, представлено їх становлення. Зосереджена увага на те, що поняття «технологія» в освітньому просторі постійно уточнюється, досліджуються його нові характеристики. З'ясовано, що технології є невід'ємним елементом освітньої сфери.

Актуальність теми дослідження. Історія науки свідчить про те, що предметна сфера будь-якої галузі знань з часом зазнає певних змін, модифікуючись із появою нових пізнавальних можливостей та практичних потреб.

На сьогоднішній день соціально-суспільної ваги набуває питання управління закладами освіти. Значна увага приділяється удосконаленню методичних і технічних засобів управлінської діяльності. В. Маслов вважає, що соціально-економічний розвиток держави потребує постійного вдосконалення управлінської діяльності, перебудови управління в цілому і, зокрема, пошуку нових технологій [1].

Управління закладами освіти активно досліджувалось останніми десятиліттями. Проблеми управління в закладах освіти висвітлено у роботах В. Алфімова, Ю. Бабанського, Л. Ващенко, Л. Даниленко, Г. Єльнікової, В. Краєвського, В. Маслова, О. Щербак та ін.

Технології в управлінському процесі дослідженні В. Беспальком, В. Карповим, А. Кулагіним, С. Макеєвим, Ф. Янушкевичем та ін.

Мета статті: здійснити теоретичний аналіз технологічного аспекту в управлінському процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освіта сьогодні – це вже не лише передача знань, прищеплення вмінь і навичок, а формування особистості. Освіта розглядається як простір для пізнання самого себе, для вироблення відповідного стилю життєдіяльності в інформаційному суспільстві, готує активну, творчу особистість, яка розвивається. М. Поташник наголошує, що освітнім процесом необхідно управляти з метою досягнення високої якості освіти [2].

Нині поняття «управління» розуміється широко та окреслюється різними контекстами. Пітер Ф. Друкер розглядав управління, як особливий вид діяльності, що перетворює неорганізований натовп в ефективну цілеспрямовану і продуктивну групу [3: 5]. Управління - це загальна функція складних організованих систем, спрямована на досягнення належного стану в самій системі та в навколишньому середовищі. Коли йдеться про управління, виокремлюють такі поняття:

- об'єкт управління, станом якого потрібно управляти;
- мета управління - бажаний характер поведінки об'єкта управління;
- система управління, що складається з об'єкта управління та керуючої системи.

Управління – це сукупність скоординованих керівником заходів (прийомів, умов, впливів, технологій), які мають забезпечити виконання місії організації [4: 135]. Складовими успіху будь-якої справи є ідеї, технології та менеджмент [4: 122].

Аналіз фахової літератури показує, що становлення управлінських технологій є наслідком посилення системності державного управління, його наукового осмислення і спробою широкого використання типового, вивіреного досвідом механізму управління, що дає високі результати [5]. У науці «технологія» розглядається як сукупність методів і прийомів, що застосовуються у якійсь справі, майстерності та покликані змінити властивості і стани чогось. Категорія «технологія» через свою високу значущість і значні практичні можливості швидко посіла чільне місце в теорії управління.

Дослідники освітньої сфери внесли нові елементи у трактування технології, зокрема у зміст цього поняття включають: поетапний опис методів діяльності, способів їх застосування при переході від стартового стану об'єкта до кінцевого результату. На думку В.Бондар техніка, яка наповнена сукупністю засобів діяльності, перетворюється у технологію [5].

Загальновідомо, що технологія – це сукупність кваліфікованих навичок, оснащення, інструментів, відповідних технічних знань, необхідних для здійснення бажаних перетворень в матеріалі, інформації чи людях. Технологія управління – це прийом, порядок, регламент виконання процесу управління.

В освіті послуговуються технологіями: освітніми, педагогічними, управлінськими та технологіями навчання. Спільним для цих технологій є те, що головною умовою їх реалізації є знання людини, яка не тільки розуміє послідовність своїх дій, але й удосконалює свої уміння до автоматичного рівня з метою отримання максимально якісного продукту [5].

Слід зазначити, що під час застосування будь-яких технологій слід враховувати пріоритетність їхніх характерних ознак, зокрема:

- доцільність – будь-яка технологія повинна містити опис цілей і завдань, на вирішення яких проєктовані дії;
- результативність – опис результатів;
- алгоритмічність – фіксація послідовних дій;
- відтворюваність – систематичне використання алгоритму дій і засобів в організації контролю;
- керованість – можливість планування, організації, корегування;
- проєктованість – технологія підлягає модернізації й корегуванню із урахуванням конкретних умов [6: 20].

Поняття технологій у педагогіці вживається у чотирьох аспектах:

- педагогічна технологія – засоби педагогічної взаємодії;

- технологія навчання – система методів, прийомів і дій учителя та учня у процесі навчання;
- технологія виховання – система методів, прийомів, дій вихователя та вихованців у спільній діяльності, до змісту якої включене засвоєння норм, цінностей, відносин;
- навчальна технологія – це інформаційна технологія, яку можна використовувати для процесу навчання [6:21].

Адаптувавши вищезазначені трактування до освітнього менеджменту, технологію управління визначимо як модель діяльності керівника закладу в контексті умов реалізації методу контролю за організацією та здійсненням педагогічного процесу [6]. Технологію управління розглядають як визначену сукупність оптимальних способів і етапів реалізації управлінського процесу, які неодмінно забезпечують запрограмований результат [5].

У. Явас виділяє такі ознаки управлінських технологій:

- динамізм – відображає виконання певних процесів, рухів, дій, при яких вони можуть бути продуктивними, фізіологічними, управлінськими, творчими;
- конкретність – визначає цілеспрямованість процесів управління аж до досягнення запланованого результату, таким чином, всі технології – штучні, тобто цілеспрямовано організовуються і контролюються людиною;
- матеріальна зумовленість – передбачає наявність трьох компонентів об'єктивного світу: предметів, засобів і самої праці;
- логічність – передбачає дотримання строгої послідовності дій, операцій, актів, тобто впорядкування у часі і просторі основних, допоміжних і обслуговуючих процесів;
- подільність – будь-яка технологія може бути розкладена на внутрішні, пов'язані між собою етапи, фази [7].

Технології в освітньому менеджменті можна класифікувати наступним чином:

- за рівнем управління,
- за порядком, регламентацією виконання процесу управління,
- за складністю та характером управлінського впливу,
- за організаційно-кадровим аспектом,
- за структурно-функціональними параметрами,
- за засобами інноваційного менеджменту,
- за інноваційним компонентом,
- за культурним чинником,
- за соціальною складовою,
- за діяльнісним аспектом,
- за дидактичною спрямованістю [8:35].

На думку Є. Павлютенкова уміле використання технологій забезпечує технологічну ефективність, яка характеризує рівень реалізації основних функцій управління: інформаційно-аналітичної, мотиваційно-цільової, планово-прогностичної, організаційно-виконавчої, контрольної-діагностичної, регулюючої [3].

Технології розвиваються у форматі кожної функції управління, тому до стандартних можна віднести технології планування, організації, коригування, тощо. Також виділяють такі види управлінських технологій: діагностування, прогнозування, проектування та реформування відповідних підсистем; інформаційні, впроваджувальні, й навчальні технології; вирішення соціальних конфліктів; інноваційний розвиток керованих компонентів [9: 30].

У результаті наукових досліджень виділяють такі основні компоненти технологій управління: ціль, час, наявність проблеми або суперечності, конкретизація задачі, умови, засоби (кадрові, інформаційні, матеріально-технічні тощо), суб'єкти (їх статус, повноваження, рівень відповідальності та компетентність) і об'єкти (заклади, працівники, напрями діяльності), фактори впливу зовнішнього середовища, тип влади, рівень управління, циклічний процес із запрограмованими засобами і моделями поведінки суб'єктів, очікуваний результат [5].

Висновки. Аналізуючи вищезазначене можна зробити висновок, що технології в системі управління поняття складне, яке постійно досліджується та уточнюється. Управлінські технології не є незалежними від інших типів технологій, а взаємодіють з ними. Використання технологій на рівні управління в закладах освіти є визначальним чинником якості освітнього процесу.

Список використаних джерел та літератури

1. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами : навч. посіб. / Маслов В. І. – Тернопіль : Астон, 2007. – 150 с.
2. Поташник М. М. Качество образования: проблемы и технология управления : (в вопр. и ответах) / М. М. Поташник ; Рос. акад. образования. - Москва : Пед.общество России, 2002. - 351 с.
3. Павлютенков Є. М. Мистецтво управління школою / Є. М. Павлютенков. – Х. : Вид. Група «Основа», 2011. - 320 с. – (Серія «Адміністратору школи»)
4. Освітній менеджмент : навч. посіб. / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К. : Шкільний світ, 2003. – 400 с.
5. Боднар О. С. Управління аналітико-експертною діяльністю у сфері загальної середньої освіти регіону (теоретико-прикладний аспект) : монографія / О. С. Боднар. – Тернопіль : Крок, 2013. – 544 с.
6. Шуляк Н. Є. Технології управління освітнім процесом навчального закладу / Шуляк Н. Є. // Теорія управління. – 2012.-№ 22-24.-с.19-24.
7. Ілленкова І. В. Інноваційний менеджмент : підручник / І. В. Ілленкова. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 140 – 143.
8. Боднар О. С. Менеджмент педагогічного персоналу загальноосвітнього навчального закладу : навч.-метод. посіб. / Боднар О. С., Запорожан І. Г., А. Й. Романюк ; за заг. ред. О. С. Боднар. – Тернопіль : Астон. 2011. – 320 с.

9. Рубцов В. П. Державне управління та державні установи : навч. посіб. для дистанційного навчання / [В. П. Рубцов, Н. І. Перинська] ; за ред. Ю. П. Сурміна. – К. : Університет “Україна”, 2008. – 440 с.

О. Ковалюк

Технологический аспект в деятельности образовательного учреждения
В статье рассмотрено сущность понятия «технологии» и их использование в деятельности образовательного учреждения. Обоснована целесообразность использования управленческих технологий. Отмечается, что понятие «технология» в образовательном пространстве постоянно уточняется, исследуются его новые характеристики. Выяснено, что технологии являются неотъемлемым элементом образовательной сферы.

О. Kovaliuk

The Technological Aspect of Educational Institution

The article highlights the concept of "technology" and its use in functioning of the educational institution. It substantiates the expediency of using management technologies and presents their formation. It emphasizes that the concept of technology in the educational space is continuously refined and its new features are being investigated. It is found that technology is an integral part of the educational sphere.